

Antón Costas

La vida després del 9-N

La naturalesa odia el buit. D'acord amb aquest principi aristotèlic, i en contra d'alguns presagis apocalíptics, és altament probable que la vida no s'acabi a Catalunya el 9-N. S'acabarà probablement, almenys seria desitjable, una etapa de dos anys en què la política catalana ha estat experimentant amb els límits de l'Estat de dret i de la Unió Europea.

Cadascú en traurà les seves pròpies conclusions. Però hi ha algunes lliçons que poden ser compartides. M'han passat pel cap després d'assistir a un debat exemplar que va tenir lloc al Cercle d'Economia fa una setmana. El motiu va ser la discussió de les tesis que sosté el catedràtic de Dret Administratiu Santiago Muñoz Machado en el seu llibre *Cataluña y las demás Españas*.

En el debat van participar, a més de l'autor, tres coneguts catedràtics catalans de Dret Constitucional que a la seva condició acadèmica hi afegeixen importants responsabilitats en òrgans de consulta i institucions catalanes rellevants. Es tractava d'Eliseo Aja, anterior president del Consell de Garanties Estatutàries; Francesc de Carreras, anterior membre del Consell Consultiu, i Carles Viver Pi i Sunyer, president de l'Institut d'Estudis Autònoms i del Consell per a la Transició Nacional.

El debat es va polaritzar en les posicions de Santiago Muñoz Machado i Carles Viver Pi i Sunyer. El primer va plantejar que la independència és impossible, però que hi ha solució constitucional per a les aspiracions de més sobirania política de Catalunya. El segon va afirmar que l'opció de la independència és viable. Al marge d'alguns retrets recíprocs, el debat va ser modèlic pel seu rigor i forma civilitzada de sostenir les posicions respectives.

Com he dit, aquest debat m'ha ajudat a identificar cinc condicions per orientar la vida política després del 9-N que

A. COSTAS, catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona

crec que poden ser compartides també per altres persones.

La primera és que el respecte a l'Estat de dret és essencial per organitzar la convivència. D'acord amb aquest principi, les regles no es poden trencar segons convingui, però sí que es poden canviar. A qui més interessa respectar-les és a qui vol canviar-les. Altrament, per una llei del món físic que també opera al món social, a tota acció rupturista se n'hi oposarà una altra d'igual i de sentit contrari anomenada reacció.

MESEGUER

La segona és que la nostra Constitució també consagra el principi democràtic. Aquest principi imposa als governs el deure de fer tot el possible per donar cabuda legal a les aspiracions de canvi dels ciutadans. El Tribunal Constitucional en una sentència recent, dictada per unanimitat, va assenyalar que no hi ha restriccions constitucionals a l'opció independentista. La condició és canviar les regles constitucionals que avui no fan legal aquesta consulta.

La tercera és que la independència és possible, però s'han de respectar alguns

requisits. El principal és que existeixi una majoria ciutadana clara i persistent. Les eleccions ens aniran donant pistes sobre la profunditat i la persistència d'aquest desig.

La quarta és que, en el seu cas, la votació sobre l'opció independentista ha de ser l'última etapa del procés, mai la primera com s'ha pretès durant aquests dos anys. És important no tornar a cometre el mateix error de l'Estatut de Catalunya del 2008 en el qual primer van votar els ciutadans i després la seva sobirania es va veure rectificada pel Tribunal Constitucional. La negociació prèvia d'un text i la seva votació en referèndum és el que evitarà aquest conflicte constitucional.

La cinquena és que una bona negociació requereix posar-se al lloc de l'altre per comprendre les seves motivacions i arguments. Fins ara no ha estat així. Aquesta negociació exigeix diàleg, temps i paciència, com mostren els exemples del Canadà i Escòcia. Però el que és fonamental és que es posi en marxa.

Després del 9-N s'ha d'obrir una nova etapa presidida per la negociació sense imposicions ni immobilismes. Però em temo que no serà així. En sec, cap de les parts no farà el primer pas. Caldrà esperar a les eleccions, autonòmiques i generals. Actuaran com a catalitzador que farà posar a sobre de la taula les diferents opcions.

Però, mentrestant, cal recordar també que la gent no s'alimenta de política. Obsessionat amb el "procés", la crisi econòmica, les polítiques socials i el mal funcionament dels serveis públics estan provocant que les condicions de vida de moltes persones del país, especialment de molts nens, s'estiguin deteriorant fins a extrems irreversibles.

Hi ha un desacoblament creixent entre les prioritats de la política catalana i les condicions de vida de la gent. Això és presagi d'una forta crisi social. Després del 9-N la política catalana hauria de ser capaç de conciliar millor les aspiracions polítiques sobiranistes amb l'atenció als problemes urgents de la gent. En cas contrari, sens dubte veurem sorpreses.●

Pilar Rahola

I?

En aquests temps convulsos, les coincidències les carrega el diable.

I és evident que aquesta és una d'aquelles coincidències que farien cridar al sentinella Marcel de Hamlet allò d'"Alguna cosa fa olor de podrit a Dinamarca". O a Espanya, que per aquests verals va la cosa. I la cosa va de proporcions, prioritats i valors. O, dit amb propietat, de desproporcions, malèfiques prioritats i falta de valors. Vegem: mentre un Estat democràtic intenta prohibir el vot simbòlic d'una ciutadania pacífica, legalitza alhora el partit nazi Aurora Daurada, la seu del qual a Espanya ha quedat fixada a Alcoi. De fet, la feridora coincidència d'ambdues notícies no és més que la metàfora d'un Estat on els partits feixistes de tot signe campen al seu aire, mentre el desig democràtic d'un poble és reiteradament ofegat. No deixa de ser altament significatiu que el no a Catalunya coincideixi amb el sí als nazis del partit grec. És un fet que la marca Espanya no desisteix en el seu afany de guanyar prestigi.

I amb Aurora Daurada cavalcant per les Espanyes amb l'estampeta de legal a la solapa, el TC ha tornat a fer

Mentre intenta prohibir el vot pacífic català, Espanya legalitza el partit nazi Aurora Daurada

el besamans al Govern de torn, aquesta vegada en forma de ridícul planetari. Perquè ens poden explicar exactament què han suspès cautelament? Una costellada, una festa major, un foc de camp, uns panells amb forma d'urna, què? O, com plantejava el conseller Homs, el que han intentat suspendre és la llibertat d'expressió dels catalans? Sigui el que sigui, el fet és que el TC ha decidit cremar la poca credibilitat que li quedava amb l'objectiu de no importunar el Govern al qual li deu les gràcies, fent bona l'estesa convicció que la democràcia espanyola té massa fuites d'aigua. Per cert, la representant catalana s'ha cobert de glòria.

Tanmateix, fins i tot amb el soroll i els altisonants titulars que la suspensió provoca, de què punyetes haurà servit? Perquè és evident que ni el TC, ni l'Estat, ni el Govern de torn poden impedir legalment que la ciutadania posi unes paperetes sense valor jurídic en unes urnes simbòliques, com a gest de protesta a favor de la democràcia. De manera que tot això ha estat pura cridòria mediàtica del PP per fer creure que està controlant la descontrolada situació catalana. El cert és que diumenge anirem a votar, que el que digui el TC no afecta la llibertat d'expressió i que l'únic que ha aconseguit Rajoy ha estat una altra nova fornada d'independentistes. Per què ho fa? Per què s'equivoca tant?

Probablement perquè funciona amb tacticisme i sense estratègia, i necessita donar la imatge que controla alguna cosa, convençut que colpejar els catalans li dona alguna mena de respir, la qual cosa és tan curtterminista com inútil, perquè és evident que fa molt que no controla res del que està passant a casa nostra. En qualsevol cas, nova degradació del TC en la seva caiguda lliure, mentre Catalunya continua endavant.●

DEBAT. La crisi econòmica / Àngels Guiteras

El fred truca a la porta

El problema de la pobresa energètica no es pot minimitzar, com fan algunes patronals. Que el Constitucional hagi decidit suspendre temporalment el decret de pobresa energètica aprovat pel Parlament de Catalunya demostra que l'Estat "ni fa, ni deixa fer". A Catalunya i a Espanya s'apliquen mesures correctives que actuen sobre un fet aïllat com el pagament de factures però que no resolen el problema ni preveuen situacions futures. Un 15% de la població espanyola pateix pobresa energètica. A Catalunya, el 10,9% de llars declaren que no poden mantenir l'habitatge a una temperatura adequada (respecte al 5,4% a l'inici de la crisi), fet que té conseqüències sobre la salut i el benestar de les persones.

À. GUITERAS, presidenta de la Taula del Tercer Sector

El sector energètic espanyol és poc transparent. Això els permet influir directament en els preus i la quantitat i qualitat de producció, de manera que l'interès de la majoria dels consumidors no queda prou protegit. Hem estat espectadors de pedra mentre el Govern de l'Estat i el català s'han intercanviat declaracions i contradecoracions culpant-se els uns als altres mentre arriba el fred i no es garanteix el dret de tot ciutadà als subministraments bàsics de la llar. L'Estat diu que el decret català vulnera competències, mentre milers de ciutadans de Catalunya i de la resta de l'Estat no poden pagar les factures, amb el que això comporta. Cal recordar que el decret català tampoc no ha estat efectiu ni suficient en la protecció de les persones vulnerables.

Mentrestant, les cinc grans companyies elèctriques espanyoles han obtingut més be-

neficis en període de crisi que en temps d'expansió. El benefici anual mitjà d'Endesa, Iberdrola, Gas Natural Fenosa, HC Energia i E.ON va ser de 3.849 milions entre el 2008 i el 2012, un 39% més que els 2.773 milions de mitjana entre el 2000 i el 2007. Les xifres demostren i justifiquen que cal apostar per condonar el deute a les famílies que no poden fer front als rebuts dels subministraments, un deute que haurien d'assumir les empreses i que hauria de negociar el mateix Govern català.

A Catalunya i Espanya les polítiques energètiques s'han regit per consideracions econòmiques i han ignorat que l'energia té una important dimensió social. Un pas essencial per lluitar contra la pobresa energètica és reconèixer l'energia com a dret fonamental per a un vida digna. Mentrestant, el fred truca a la porta.●